

Radost čitanja

Blaženka Pintur, pedagoginja
Marija Hrustić, odgajateljica
Dječji vrtić Matije Gupca, Zagreb

Svakoga dana u dječjem vrtiću čitaju se, pričaju, prepričavaju, smišljaju i zamišljaju priče i bajke. U Dječjem vrtiću Matije Gupca ovom se dijelu odgojno-obrazovnog rada već godinama pridaje izuzetna važnost. Njeguje se poseban odnos prema slikovnici i knjizi općenito te nastoji promovirati njihov značaj i uloga u djetetovu odrastanju i kasnijem životu.

Odgajatelj razmjenjuje promišljanja o različitim metodičkim načinima rada na priči

Naše pedagoško i cjelokupno odgojno-obrazovno djelovanje u dječjem vrtiću u području poticanja senzibiliteta i interesa za čitanje ostvarujemo na nekoliko područja: prvenstveno kroz redovan odgojno-obrazovni rad s djecom, potom kroz suradnju s roditeljima, te kroz razmjenu iskustava i educiranje stručnih djelatnika u skladu s uočenim potrebama i interesima. Kroz radionice za roditelje 'Radost čitanja' i 'Bajka u praksi', u opuštеноj atmosferi i nadahnutom ozračju aktualiziramo mnoga pitanja vezana uz knjigu, čitanje, razmjenjujemo aktualne čitalačke sadržaje u radu s djecom i slično. U namjeri da roditeljima približimo slikovnice koje koristimo u odgojno-obrazovnom radu i pridonesemo njihovu osvješćivanju o važnosti čitanja i pričanja djetetu, održavamo

i komunikacijske roditeljske sastanke i ogleadne praktične aktivnosti na temu: *Čitajmo djeci, Pričamo priču, Što čitamo i pričamo u našoj skupini, Dramatizacija priče, Stvaramo našu priču, Slikovnica i knjiga moga djetinjstva*. Navedene radionice omogućuju razmjenu iskustava i mišljenja o pojedinim pitanjima, kao na primjer kako čitati i pričati priče djeci, kako potaknuti dječji doživljaj pojedinog djela... Svaka radionica otvara nova pitanja, ali i iznalazi tražene odgovore. Među ostalim razgovaramo o tome što je važno kod odabira slikovnice, priče ili bajke s obzirom na planirani sadržaj, ili pak govorimo o tome kako slikovnica može biti poticaj za razgovor, promišljanje ili kreativno izražavanje određene teme koja nam je u središtu interesa.

Zajedno u svijetu bez granica

Neke su priče oduvijek i uvijek aktualne te u tom smislu pojedine slikovnice i priče imaju svoju vrijednost i upotrebljivost u više situacija. One su prilagođene dobi djece, uočenim potrebama i eventualnim situacijskim događajima. Različiti su načini korištenja i 'uvođenja' pojedine priče u skupinu. Priče i slikovnice: *Tri prašćića, Najljepše je biti dijete, Najbogatiji vrabac na svijetu, Pale sam na svijetu, Najotmjeniji div u gradu, Ogledalce, Elmer, Lopat, Neposlušno mače, Ana u svijetu bez granica, U Zagrebu jednog jutra, Mali medo* samo su neki od naslova koje smo analizirali na našim radionicama sa stanovišta metodičkog pristupa i načina najučinkovitijeg korištenja u kontekstu odgojno-obrazovnog rada. Neke od navedenih doživjele su i dramsko-scenski prikaz kao rezultat suradnje odgajatelja, djece i roditelja. Uvažavajući iskustvo i afinitete odgajateljica, prepoznali smo potrebu da te mogućnosti usmjerimo i kontinuirano naglasimo kao poželjan metodički pristup u djelovanju našeg vrtića. Ovo je osobito važno u povezivanju iskustava kolegica s dugogodišnjim iskustvom i onih koje tek započinju rad u pedagoškoj profesiji, a krasi ih nove kreativne ideje i spremnost na metodička istraživanja. U radu s djecom nastojimo povezivati dramsko-scenski, likovni i govorni izričaj koji je plod iskustva, cjeloživotnog učenja i određenih afiniteta. Svaka priča, bajka... može se izraziti i približiti djetetu na neki od navedenih načina, a odabrani način ovisi o vještini odgajatelja i aktualnim zadacima i ciljevima rada. Ponekad će, u namjeri da iskoristi sve potencijalne mogućnosti teksta i ilustracija, odgajateljica kombinirati više pristupa, pažljivo vodeći računa o reakcijama djece.

Čitajmo djeci

Iskusna i metodički osviještena odgajateljica promišlja na koji način priču staviti u kontekst realizacije planirane zadaće. *Solidarnost* nasuprot *nije mi stalo i nije me briga*; *prijateljstvo* nasuprot *neprijateljstvu*; *poslušnost* ili *neposluš*; *kazna* ili *nagrada*; *dobro* ili *zlo*?... pitanja se nižu unedogled, a o svima njima raspravljamo na našim metodičkim radionicama kroz primjere o interesu i aktivitetu djece, doživljaju teksta, ilustracija i slično. Senzibilitet i interes za čitanje,

pričanje, pripovijedanje, razgledavanje slikovnica, prema našem iskustvu, započinje dolaskom djeteta u jasličku skupinu. Otvorenost programa u skladu s dobi i interesom djeteta omogućuje kreiranje odgojno-obrazovnih zadaća koje omogućuju uvažavanje kriterija i preporuka koje stručnjaci naglašavaju. Odgajateljice u jasličkim grupama samostalno izrađuju ilustracije koje su podloga za bogaćenje dječjeg rječnika. One se s vremenom povezuju u cjelinu priče i postaju sve složenije i sadržajnije. Likovni izričaj

primaran je pokušaj približavanja pojedinog lika ili situacije djetetu. Nešto kasnije potičemo djecu da osmisle i samostalno kreiraju vlastiti lik, nudeći im pritom obilje raznovrsnog materijala. Ovo predstavlja vrijedno djetetovo iskustvo. Razgovarajući s djecom o pojedinim elementima priče ili omogućujući djeci da sama nadodaju dijelove priče i stvaraju svoje, odgajatelji potiču djecu da obogaćuju svoje likove i ilustracije u vlastitom kreativnom stvaranju priče.

Čitanje u krilu

Daria Antonović, odgajateljica pripravnica
Dječji vrtić Carić, Novalja

Kako slikovnice doživljavaju djeca rane dobi? Mogu li razumjeti njihov sadržaj? Kako im treba nuditi slikovnice? Ova pitanja postavila si je odgajateljica Daria Antonović, koja na početku odgajateljskog staža promišlja iskustvo s dječjim doživljajem slikovnice i čitanja.

Smatrala sam kako djeci rane dobi slikovnice predstavljaju tek vizualni doživljaj koji djeluje i kao vrsta ugone dok odgajateljica čita. No, boraveći u starijoj jasličkoj skupini, primijetila sam da je dječji doživljaj ilustriranog teksta daleko širi.

Svako jutro u vrijeme okupljanja, djeca su mi prilazila i nosila slikovnice da im čitam. Tijekom čitanja nisu samo mirno sjedila i slušala. Aktivno su i sama sudjelovala u svim fazama čitanja, promatrala, uočavala, povezivala pojmove sa slikama, ponavljala za mnom njima nepoznate riječi. Jedan dvogodišnji dječak svako je jutro inzistirao na čitanju određene dvije slikovnice, a ostali bi se onda pridružili slušanju. Rado su mi ih i uzimala iz ruku te sama proučavala. Ovom samoorganiziranom aktivnošću djeca su razvijala pamćenje i intelektualne sposobnosti.

Prema boji moga glasa i slikama na stranici anticipirala su daljnji slijed priče. To su mi pokazivala gestama, izrazom lica i pokretima tijela. Prstima su pokazivala i upirala na onaj predmet koji bih izgovorila. Na taj način pokazala su mi da razumiju i slušaju te da mogu predvidjeti tijek priče i izrečeno povezati s vizualnim. Nakon nekoliko dana samostalno su se upustila u glasovno oponašanje instrumenata koje bih im pokazala na slici. To ih je jako veselilo i zabavljalo. Osim toga, djeca su pokazala da doista s punom pažnjom slušaju ono što im se čita. Ovaj angažman djece u 'čitanju' potaknuo je inicijativu prikupljanja različitih slikovnica. U ovoj akciji podržali su nas roditelji, a brojne nove slikovnice priskrbio je i naš vrtić.

Posebno im se sviđela velika slikovnica s domaćim životinjama. Kad se

okrene stranica, oglasi se i životinja koja je na slici. Otada je prošlo nekoliko mjeseci, a djeca je svakodnevno rado listaju. Već znaju kako se koja životinja glasa, a uz to znaju imena životinja i s više ili nešto manje uspjeha ih mogu i imenovati.

Slikovnice djeci rane dobi pružaju širok spektar mogućnosti za učenje. Prvenstveno utječu na razvoj i poticanje govora, no pružaju priliku i za usvajanje novih pojmova i učenje pravilnog izgovora. Prilikom čitanja važna je izražajnost, pravilan izgovor i naglasak. No, slikovnica djeci može pružiti i približiti ono što u svojoj okolini nemaju prilike vidjeti, čuti i doživjeti. Ovo je samo mali dio primjera koliko djeca od najranije dobi uživaju u slikovnicama. Mene je ovo iskustvo potaknulo da djeci rane dobi prilazim s drukčijim očekivanjima.

